

Sidus.

Portus.

Montes.

Alpes

Vnde de Italia Plinius: *Tor Maria*, portus, gremiumque Terrarum commercio patens undique, & tanquam ad iuvandos mortales ipsa avide in mare procurrens. Sinus habet plurimos, inter quos, *Rapallinus*, *Frycis*, *Amuclanum Mare*, *Sinus*, *Batannus*, *Pestanus*, *Hipponiates*, *Scylleticus*, *Tarentinus*, *Urtas*, *Tergestinus*, *Largus*, & *Flanaticus*. Post Sinus nominavi *Portus*. Italiam plerisque in locis importuosam esse, scribit Strabo lib. vi, & quos habet Portus, magnos esse atque admirabiles, horum illud adversus exterorum incursiones usui esse, hoc ad invadendos vicissim exteros, & expeditam Mercaturæ copiam conducere. portus autem *Olivuntæ*, *Anaonis*, *Avionis*, *Herculis Monæci*, *Maurici*, *Albingauni*, *Vadurum Sabatiorum*, *Savona*, *Genuæ*, *Delphin*, *Erycis*, *Luna*, *Pisanus*, *Vadurum*, *Populoni*, *Falesia*, *Scabrurum*, *Telamonis*, *Herculis*, *Graviscæ*, *Augusti*, *Antias*, *Cajetæ*, *Iulius*, *Baianus*, *Vilinus*, *Metaurus*, *Orestis*, *Castra Hannibalis*, *Tarentinus*, *Brundisius*, *Garne*, *Agasus*, *Anconitanus*, *Ariminensis*, *Ravennas*, *Veretolus*, *Livenza*, *Pola*, multique alij. Portuum enarrationi succedit *Montium*. Inter eos principem obtinent locum *Alpes*, quas Gallia quis, an Germaniæ, vel Italiæ adscribat parum refert: sunt certè Montes, qui Italiam hodie ab Gallia Germanique, pro cursu suo, tamquam nativo muro separant. Nomen *Alpibus* datum censet Festus ab Candore, Sabini enim *Alpum* dixere, inquit, quod postea Latini *Album*. Isidorus *Alpium* nomen vult esse Gallicum: & Gallorum lingua *Alpes* Montes altos vocari. Agnoscit hodie nomen *Alpium* Idioma Germanicum: cui tamen non id quod notat Isidorus significat. *Alp* enim & *Alpen* Germanis Montes vocantur pascui, in quibus fœnum non secatur, inq; hibernos usus colligitur: sed in quos Boves aliæque Armenta pascendi tantum gratia mittuntur. *Albia* & *Alpionia* olim hos Montes dictos fuisse scribit Strabo. Stephano etiam *Alpia* & *Alpij* dicuntur. *Olbia* sunt Phavorino *Salpij*, *Lycophroni*. *Alpis* singulari numero est apud Ovid. iii de Arte Amandi, *Lucanum*, alios: *Alpius* apud Dionysium Afrum. Multa etiam *Alpium* nomina in Veterum Monumentis occurrunt, quæ indicant multas quoque *Alpium* partes fuisse, per quas itinera patuerunt. Ea sunt, *Alpes Maritimæ*, quæ & *Ligustica*: *Cottia*, *Grata*, *Penina*, *Alpes Summa*, *Lepontia*, *Rhetica*, *Julia* & *Carnica*. Hæc de *Alpibus* quæ Italiam secundum latitudinem ab Gallia Germanique separant; sequitur *Apenninus*, qui inter Superum Mare & Inferum excurrentes perpetuo ductu eandem secundum longitudinem secatur in duo latera. Sic dictus putatur, quod radices habeat sub *Penino* Hannibalis transitu: ejusque iuga contingat. Nonnullis *Apenninus*, quasi a *Pœnis*, quum Hannibale Duce, in Italiam irrumperent, patefactus: quidam ab *Api* prisco Duce, qui totam Italiam devicit, derivant. *Apennina* Ptol. & alijs: *Apennium* Steph. *Apenninus Mons*, inquit Plin. *Italia amplissimus perpetuis ingis ab Alpibus tendens ad Siculum Fretum*. Multos alios habet Italia Montes: vel qui minores *Apennini* sunt Portiones & quædam quasi Membra: vel quos idem, tanquam fecundus multorum genitos, ex se hinc inde protendit: vel denique, quos haud procul ab se locatos, radicibus eos suis contingens majestate quadam & superiore conjacentibus fastigio despicit. Eos ego, ne prolixior sim, hoc loco prætereo. Montes porro de quibus proxime dixi, & Valles Campique, suis superbiunt *Silvis*, *Lucis*, *Nemoribus*, quorum non pauca apud priscos etiam nominibus leguntur celebrata.

In Etrur-